

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 25 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ให้พอเพียงและมีประสิทธิภาพ สนองการจัดการศึกษาทุกระบบ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ โดยที่แหล่งการเรียนรู้ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ มาตรา 25 ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และศูนย์เทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการศึกษา การเรียนรู้ทุกระบบ ทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย

ทั้งนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นองค์กรหลักดำเนินนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา ได้จัดทำมาตรฐานและแนวทางในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 2) โดยคณะเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จัดทำโครงการ “การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน” โดยดำเนินการพัฒนาเว็บไซต์สำหรับเผยแพร่องค์ความรู้ต่าง ๆ ของแหล่งการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 25 เป็นแหล่งเรียนรู้ไอซีที นอกจากนี้ยังได้รวบรวมองค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในตัวคน เช่น ครูภูมิปัญญาไทย หรือ ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น ผู้เข้ารับการอบรมเป็นครูภูมิปัญญาไทย ปราชญ์ชาวบ้านจาก ภาคต่าง ๆ จำนวน 90 คน ซึ่งผลการดำเนินงานส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับการจัดสรรพื้นที่เว็บไซต์ และเว็บไซต์ของแหล่งการเรียนรู้จากโครงการ และผู้เข้ารับการอบรมดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำส่งขึ้นเว็บไซต์ที่ได้รับการจัดสรรเพื่อเผยแพร่ต่อไป นอกจากนี้ในงานวิจัยมีข้อเสนอแนะคือ การอบรมบุคลากรของแหล่งการเรียนรู้แกนนำ เพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางมากขึ้น โดยใช้ทรัพยากรเว็บต้นแบบ ภาพต้นแบบ และอื่น ๆ ไปขยายผลอย่างต่อเนื่อง ขยายการพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ให้มากขึ้น จากผลการศึกษาพบว่า บุคลากรของแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ มีความ

ต้องการอบรมเป็นจำนวนมากและวิจัยการสร้างแหล่งการเรียนรู้ชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เนื่องจากในชุมชนประกอบด้วยแหล่งการเรียนรู้จำนวนมาก ทั้งแหล่งการเรียนรู้ในตัวคน ที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งการเรียนรู้ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ในโรงเรียน ในป่าชุมชน วัด เป็นต้น และโรงเรียนต่าง ๆ ได้กำหนดแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา ดังนั้น ความร่วมมือต่าง ๆ จากโรงเรียนเชื่อมโยงไปยังชุมชน จะช่วยให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ (พิสุทธา อารีราษฎร์ และคณะ. 2554 : 1-50)

จากผลการวิจัยตามโครงการ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความสำเร็จ โดยที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมากในทุก ๆ ด้าน แต่อย่างไรก็ตามในชุมชนยังมีแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นจำนวนมาก ที่ยังไม่มีโอกาสพัฒนาเป็นองค์ความรู้ในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน อาทิ องค์ความรู้ของครูภูมิปัญญา นายเลือน หงสากล ปราชญ์ชาวบ้านแหล่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลหนองคอกแป้น ผู้ที่มีความรู้ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์การใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาสัตว์

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจพัฒนาแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์ เพื่อพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอองค์ความรู้ส่งขึ้นเว็บไซต์เผยแพร่สู่สาธารณชน และหวังว่าจะเกิดประโยชน์ต่อบุคคลทั่วไปในการนำองค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กว้างขวางต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์ ให้มีคุณภาพ
2. เพื่อพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอองค์ความรู้ของแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์ ให้มีคุณภาพ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์

ขอบเขตการศึกษา

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 ผู้เข้าศึกษาในงานในแหล่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลหนองตอกเป็น อำเภอ ยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ในช่วงระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน พ.ศ. 2555 จำนวน 30 คน

1.2 ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ อาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการใช้คอมพิวเตอร์และการพัฒนาเว็บไซต์ จำนวน 5 คน

1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตำบลหนองตอกเป็น อำเภอ ยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีความรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้และแหล่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหนองตอกเป็น จำนวน 5 คน

2. ระยะเวลาในการศึกษา ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 – ตุลาคม พ.ศ. 2555

3. เนื้อหาในการศึกษา แหล่งการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ภูมิปัญญา สมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์ ประกอบด้วย

องค์ความรู้ที่ 1 สมุนไพรและสูตรสมุนไพรรักษาท้องอืด

องค์ความรู้ที่ 2 สมุนไพรและสูตรสมุนไพรรักษาปากเปื่อย ลิ้นเปื่อย เท้าเปื่อย แผลมี

หนอง

องค์ความรู้ที่ 3 สมุนไพรและสูตรสมุนไพรถ่ายพยาธิสัตว์

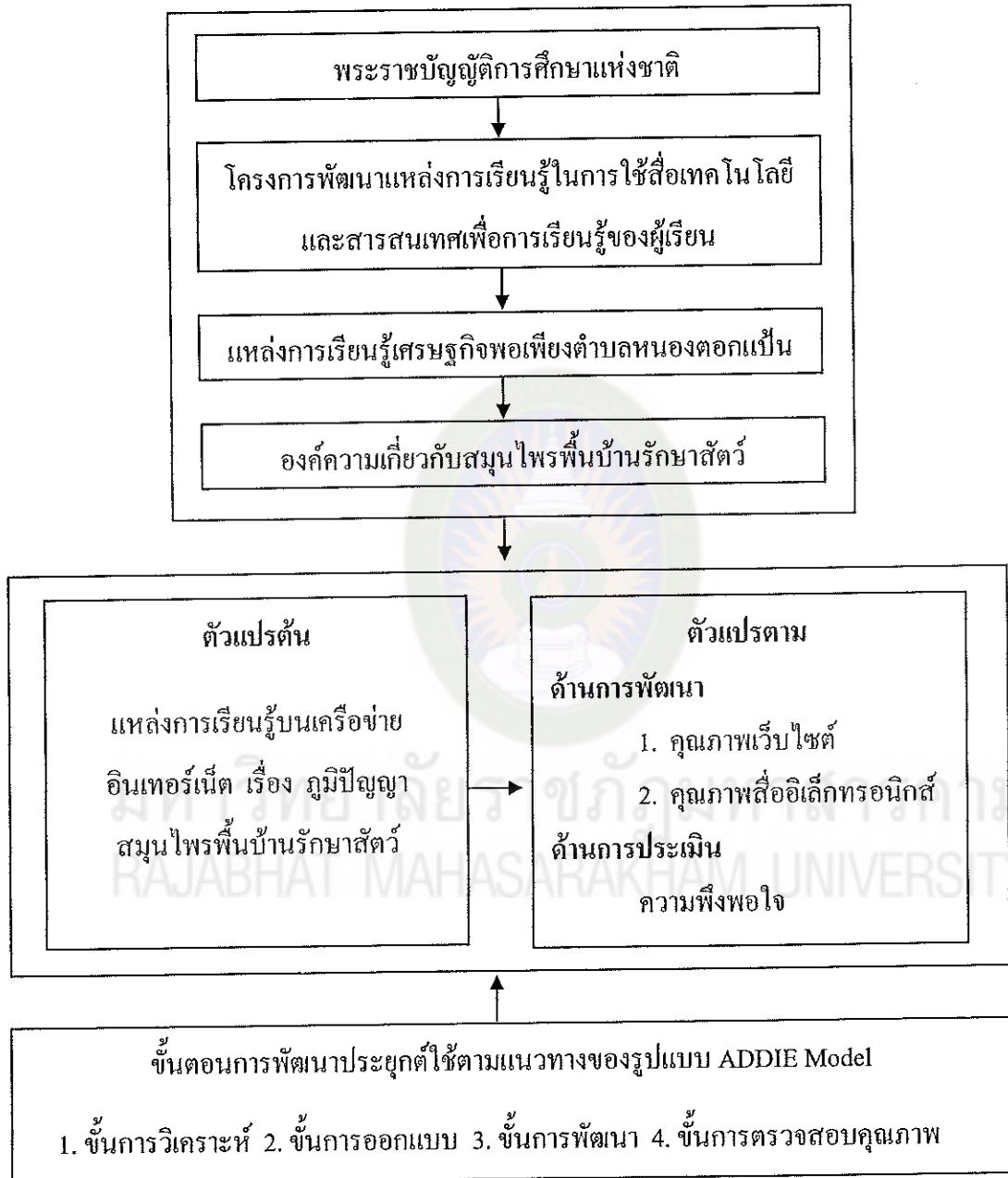
องค์ความรู้ที่ 4 สมุนไพรและสูตรสมุนไพรรักษาท้องเสีย

องค์ความรู้ที่ 5 สมุนไพรและสูตรสมุนไพรรักษาเห็บ เหา จี้เรื้อน โรคผิวหนัง

องค์ความรู้ที่ 6 สมุนไพรและสูตรสมุนไพรบำรุงร่างกายสัตว์

4. กรอบแนวคิดการศึกษา

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้างนี้ อธิบายโดยแสดงให้เห็นภาพความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ภูมิปัญญาสมุนไพรมันบ้านรักษาสัตว์ ผู้ศึกษาได้นำ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โครงการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แหล่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลหนองตอกแป้น และองค์ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรมันบ้าน

รักษาสัตว์ เป็นกรอบในการดำเนินการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาตามวิธีการเชิงระบบ (System Approach) โดยประยุกต์ใช้จากรูปแบบ ADDIE Model (พิสุทธา อารีราษฎร์, 2551 : 64-70) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนวิเคราะห์ ขั้นตอนออกแบบ ขั้นตอนพัฒนา ขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพ ตัวแปรต้นที่ศึกษา คือ แหล่งการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์ และตัวแปรตาม แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านการพัฒนา คือ คุณภาพเว็บไซต์และคุณภาพสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอองค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์

4.2 ด้านการทดลองใช้ คือ ความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อแหล่งการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง การออกแบบและพัฒนาข้อมูลของแหล่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลหนองตอกเป็น อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ และองค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ขึ้นผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2. เครือข่ายอินเทอร์เน็ต หมายถึง <http://www.itmu.net/web/> เป็นเว็บไซต์ต้นแบบที่ได้รับการจัดสรรพื้นที่เว็บไซต์จากคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ร่วมกับเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำขึ้นในโครงการ “การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน”

3. ภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์ หมายถึง องค์ความรู้ด้านการนำพืชสมุนไพรธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีสรรพคุณในการรักษาโรค มาใช้ในการรักษาสัตว์เลี้ยง ของนายเลื้อน หงสากุล ปราชญ์ชาวบ้านเครือข่ายกลุ่มเกษตรอินทรีย์ แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลหนองตอกเป็น อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์

4. คุณภาพแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินแหล่งการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์ ในด้านประสิทธิภาพของเว็บไซต์ ด้านประสิทธิผลของเว็บไซต์ ด้านความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ วัดโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ โดยระดับที่ยอมรับได้มีค่าเฉลี่ย 3.5 ขึ้นไป ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00

5. คุณภาพสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการใช้สมุนไพรในการรักษาสัตว์ ได้ประเมินสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นำเสนอองค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้บน

เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์ วัดโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ โดยระดับที่ยอมรับได้มีค่าเฉลี่ย 3.5 ขึ้นไป ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00

6. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึก เจตคติ หรือความชอบ ของผู้ใช้ที่เข้าศึกษาแหล่งการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์ ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น

ประโยชน์การศึกษา

1. ได้เว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์ ที่มีคุณภาพ ผู้สนใจสามารถเข้าศึกษาค้นคว้าได้ทุกเวลาและทุกสถานที่
2. ได้เผยแพร่สื่ออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอองค์ความรู้ของแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหนองตอกเป็น ด้านภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาสัตว์ ผู้สาธารณสุข
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สนใจต่อไป